

ראש השנה דף י"א

מאי טעמא?	רבי יהושע	רבי אליעזר	
<p>רבי אליעזר - "ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי" איזהו חדש שהארץ מלאה דשאים ואילן מלא פירות - זו תשרי, וראיה לדבר שבתשרי נברא העולם, שהיו צריכין גשמים כדי שיצמחו, ותשרי זמן גשמים, וירדו גשמים וצמחו.</p> <p>ואידך מפרש עץ פרי כר' יהושע בן לוי שכל מעשה בראשית לקומתן נבראו (והיינו עץ פרי שראוי היה לטעון פרי מיד) לדעתן נבראו לצביונם נבראו.</p> <p>רבי יהושע - "ותוצא הארץ דשא (ולא כתיב 'ותדשא הארץ').... ועץ עושה פרי (ולא עץ פרי גמור)", איזהו חדש שהארץ מוציאה דשאים ואילן מוציא פירות - זו ניסן, וראיה לדבר שבניסן נברא העולם, שהיו צריכין שיתרבו הבהמות, ואותו זמן של ניסן הוי הזמן שמזדווגין, דכתיב "לבשו כרים הצאן וגו'" דהיינו שמזדווגין בהמות זה אצל זה בשעה שהארץ מוציא הדשאים, והיינו ניסן.</p> <p>ואידך מפרש עץ עושה פרי, היינו ברכה לדורות שעושה פרי לדורות, ומיהו השתא עץ פרי הוו.</p>	ניסן	תשרי	נברא העולם
<p>רבי אליעזר - בתשרי נברא העולם שנאמר "ויקהלו אל המלך שלמה כל איש ישראל בריח האיתנים....חדש השביעי", ואיתן לשנא דתקיפי דכתיב "איתן מושבך", ומפסוק אחרת מוכח שההרים נקראו איתן, ומפסוק אחרת שהאבות נקראו הרים, וא"כ יש לפרש ירח האיתנים, ירח שנודלו בו איתני עולם, דהיינו האבות. [איתן = הרים, הרים = אבות, א"כ איתן = אבות]</p> <p>ואידך מפרש ירח האיתנים היינו ירח שתקיפי במצוות (שופר, יוה"כ, סוכה, לולב, ערבה, ניסן המים)</p> <p>רבי יהושע - כתיב "ויהי.... בחדש זיר", היינו ירח שנולדו בו זיותני עולם. (דהיינו כשנתחדש חדש אייר, האבות נולדו כבר בניסן. א"נ זימנים דניסן דתקופה נמשך בתוך לבנה של אייר, וא"כ נולדו בניסן.)</p> <p>ואידך ההוא דאית ביה זיוא לאילני, ומטעם זה מברכין ברכת אילנות בחדש זו כשרואים האילנות מלבלבין.</p>	ניסן	תשרי	נולדו אבות (אברהם, יעקב)
<p>לכ"ע מתו ביום שנולדו, שמצינו במשה "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום" שמת ביום שנולד, וכתיב "את מספר ימיך אמלא", שצדיקים גמורים מתים ביום שנולדו.</p>	ניסן	תשרי	מתו אבות
<p>שנאמר "למועד אשוב...." והיינו מסוכות לפסח, ובשנה מעוברת, והוי בשבעה חדשים, אבל לא שבעה חדשים שלמים שהיתה נדה בסוכות, אלא שהיולדת לשבעה יולדת למקוטעין שנאמר "ויהי לתקופות ימים" מיעוט תקופות שנים ומיעוט ימים שנים, והיינו שש חדשים ושני ימים.</p>	פסח		נולד יצחק
<p>כתיב זכירה ברחל וחנה, וכתיב זכירה בראש השנה, וא"כ נפקדו בר"ה, וכתיב פקידה בחנה ושרה, וא"כ שרה נפקדה בר"ה כמו חנה.</p>	ראש השנה		נפקדה שרה רחל וחנה
<p>דכתיב "תקעו בחדש שופר..." דהיינו בר"ה, ומיד אח"כ כתיב עדות ביהוסף שמר' דהיינו שיוסף יצא מבית האסורים.</p>	ראש השנה		יצא יוסף מבית האסורין
<p>הפסוק ממשיך שם "הסירותי מסבל שכמור", וסבל היינו שעיבוד מצרים שנא' "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים", וא"כ הוסרו שעיבוד מצרים בר"ה.</p>	ראש השנה		בטלה עבודה מאבותינו במצרים
<p>כמו שנאמר בתורה</p>	ניסן		נגאלו
<p>רבי אליעזר - איתא שופר (תקעו בחדש שופר) שופר (והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול). רבי יהושע - כתיב ליל שימורים, לילה שמשומר ובא לגאולה. ואידך - ליל שימורים מן המזיקין.</p>	ניסן	תשרי	עתידין ליגאל